

Raško Valenčič

DJELO ZA ZVANJA U SVJETLU DANAŠNJE PASTORALNE TEOLOGIJE

Djelo za svećenička i redovnička zvanja dobiva sve značajnije mjesto u današnjoj pastoralnoj teologiji. Tome je, bez sumnje, najviše pridonijelo to što je Crkva postala svjesnija zadaće što proizlazi iz njezine biti i naravi, a koju mora izvršiti u određenom vremenu i prostoru. Sve veće pomanjkanje zvanja u svijetu isto je tako važan razlog da se Crkva stvarno mora uhvatiti ukoštac s tako važnim i gorućim problemom.

Pastoralna teologija je, prema tome, upućena na razvitak naučavanja Crkve i ujedno mora uzimati u obzir postojeće odnose u vremenu u kojem Crkva živi. Osim toga, i neke pozitivne nauke (npr. psihologija, pedagogija i sociologija) dobivaju sve veću važnost u radu za zvanja.

U ovoj raspravi najprije navodim neke teološke osnove što ih u vezi s pastoralnim odgojem za zvanja ističe suvremena pastoralna teologija. Nakon toga navodim neke konkretne primjere rada na tom području.

I

U vezi s pastoralnim odgojem za zvanja pastoralna teologija nastoji da se otrese manjkavog gledanja na taj problem, a koje je došlo do izražaja u mnogim, posve praktičnim uputama o tome kako da se dođe do zvanja. Zato današnja pastoralna teologija znatno više ističe vrijednost teoloških

osnova pastoralnog odgoja za zvanja.¹ Naime, djelo za zvanja treba povezati s cjelokupnom pastoralnom djelatnošću Crkve. Drugim riječima, pastoralni odgoj za zvanja dio je cjelokupnog dušobrižništva (*pastorale d'ensemble*).² Činjenica je da je Drugi vatikanski crkveni sabor prvi koncil u povijesti Crkve, koji je, između ostalog, postavio sebi i pitanje kako se treba brinuti za pastoralni odgoj za zvanja.³ Osim nekih dokumenata II. vatikanskog crkvenog sabora koji izričito govore o brizi za zvanja,⁴ potrebno je spomenuti još i *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, što ga je izdala S. Congregatio pro Institutione catholica.⁵ Spomenuti dokument posvećuje cijelo drugo poglavlje (br. 5—10) problemu pastoralnog odgoja za zvanja (*De pastoralis cura vocationum*).

Prva karakteristika spomenutih dokumenata crkvenog učiteljstva je u tome što se djelo za zvanja stavlja na teološke osnove (biblijske, odnosno dogmatske). Druga je karakteristika da se djelo za zvanja shvaća kao eminentno pastoralno pitanje, mimo kojeg ne može i ne smije ići ni opća ni mjesna Crkva, jer se radi o pitanju: kako dobiti potrebne apostole koji će nastaviti naviještanje Kristova evanđelja? Treća je karakteristika da se u dokumentima jako ističe vrijednost dostignuća antropoloških nauka (potrebna osobna zrelost kandidata, uravnoteženost, komunikativnost, otvoren odgoj, utjecaj okoline, osobito obitelji i slično).⁶ Na slijedećim stranicama ograničit ću se prvenstveno na neke teološke osnove rada za zvanja.

1. *Ratio fundamentalis* kaže, da je »svećeničko zvanje uključeno u širi okvir kršćanskog poziva, što proizlazi iz sakramenta svetog krštenja« (5). Kršćanin je ponajprije dionik svog općeg poziva, a to je poziv na svetost i na sjedinjenje s Bogom. Međutim, svatko ostvaruje Božji poziv na sebi svojstven način, darovima i zadacima što mu ih je Bog povjerio.⁷ Iz

¹ Usp. G. NEBIOLO, *Vocazioni e Seminari Minori*, u *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (Commenti — izdala: Sacra Congregatio pro Institutione catholica), Ancona — Rim — Milano, 1970, 619—620, 626. Autor napominje da su mnogi koncilski oci zahtijevali da se teološko gledanje na zvanje produbi. Slično se raspravljalo i na posljednjoj biskupskoj sinodi u Rimu (1971) o ministerijalnom svećeništvu. Time se htjelo dati više jasnoće shvaćanju samog svećeništva. (Vidi *Škofovska sinoda 1971: O službenem duhovništvu...*, Slovenski prijevod sinodalnih dokumenata, Ljubljana 1972.)

² G. NEBIOLO, n. dj., 630.

³ G. NEBIOLO, n. dj., 619.

⁴ Vidi: *Dekret o pastirskoj službi biskupa u Crkvi* (CD 15); *Dekret o službi i životu svećenika* (PO 11); *Dekret o svećeničkom odgoju i obrazovanju* (OT 2—7); *Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkoga života* (PC 24).

⁵ Latinski tekst zajedno s komentarima (G. M. Garonne, J. Höffner, J. Wright, J. Schröffer i drugi) izdala je Sacra Congregatio pro Institutione catholica, Ancona — Roma — Milano, 1970. Odsad ću spomenuti dokument citirati sa *RF*. Hrvatski prijevod tog dokumenta nosi naslov *Temeljne odredbe o svećeničkom odgoju i obrazovanju*, KS (Dokumenti 28), Zagreb.

⁶ Usp. *RF* 11; *OT* 2; G. NEBIOLO, n. dj., 629.

⁷ *Dogmatska konstitucija o Crkvi* u br. 41. kaže: »Svaki prema svojim darovima i službama mora bez oklijevanja ići putem žive vjere koja budi nadu i djeluje po ljubavi.« Svećenicima koncil naređuje »...da se sami ili preko drugih brinu da

dioništva u općem pozivu slijedi poziv na apostolat. Darovi što ih je Bog dao čovjeku dani su mu radi toga da ih razvija sebi i drugima na korist. Tek kad kršćanin posve dobro shvati da je kršćanski poziv po svojoj biti i poziv na apostolat, na aktivnost u korist čitave zajednice, onda može shvatiti i svećeničko zvanje, koje je u najodličnijem značenju riječi zvanje za apostolat. Samo onaj tko prihvati temeljni kršćanski poziv, po tom pozivu živi, a što predstavlja i poziv na aktivnost, sposoban je primiti svećeničko zvanje i po njemu živjeti.⁸ »Ako bi, dakle, nedostajalo iskreno prihvaćanje kršćanstva, ako ne bi bilo želje za kršćanskim savršenstvom, ako ne bi bilo smisla za apostolat, ne bismo imali ni pravog temelja za svećeničko zvanje.«⁹ Što netko više živi po svom kršćanskom pozivu, to više je i spreman primiti svećeničko zvanje, dakako, ako Bog hoće da on bude u tom zvanju.

2. *Autentičan (istinski) kršćanski život najbolja je prilika za porast novih zvanja.* Tu konstataciju možemo naći na mnogo mjesta u dokumentima crkvenog učiteljstva.¹⁰ Po njoj za pastoralni odgoj za zvanja nisu dovoljna samo vanjska djela, npr. milostinja, materijalna pomoć, priredbe i druge akcije, pa i svladavanja i molitve, ako sva ta djela nisu duboko povezana s čovjekovim uvjerenjem i kršćanskim životom. U svijest kršćana rado se ušulja uvjerenje da su nekim djelima već ispunili svoju dužnost da se brinu i rade za zvanja. Kad govorimo o djelu za zvanja, pri tome ne mislimo samo na neku akciju, već najprije i prije svega na pravi kršćanski život svega Božjeg naroda. Pastoralni odgoj za zvanja temelji se u prvom redu na tome da se podigne razina vjerskog života u kršćanskom narodu. Drugim riječima, to bismo mogli reći i tako da djelo za zvanja ne predstavlja skup akcija i poslova što ih treba poduzeti, nego prije svega ono znači način postojanja i način života.¹¹ Kako život po kršćanskom pozivu pomaže svakom čovjeku da može primiti i poseban Božji poziv ako ga poziva da bude svećenik, tako je i stvarni kršćanski život Božjeg naroda najbolje jamstvo da će pojedini članovi te zajednice reći Bogu svoje »da« ako ih bude odabrao za svoju službu. Naime, zajednica podupire svoje članove, ohrabruje ih, pomaže im i moli se za njih, s njima se veseli i s njima trpi. Zbog takvog »načina postojanja i života« zajednica se osjeća odgovornom za mjesnu i sveopću Crkvu, svjesna je svoje zadaće i dužnosti, odgaja svoje članove u pravom kršćanskom i apostolskom duhu i ne prestaje moliti se Bogu za nova zvanja. Zadaća je kršćanske zajednice da

---

pojedine vjernike u Duhu Svetom dovedu do njihova vlastitog poziva koji se po Evanđelju treba razvijati do iskrene i djelotvorne ljubavi i do slobode za koju nas je Krist oslobodio (PO 6). Usp. također i X. LÉON-DUFOUR, *Vocation, u Vocabulaire de théologie biblique*, Les Éditions du Cerf, Paris 1962, col. 1123—1125.

⁸ G. NEBIOLO, n. dj., 626—629.

⁹ G. NEBIOLO, n. dj., 629.

¹⁰ Tako *Dekret o odgoju svećenika* kaže: »Sva kršćanska zajednica dužna je brinuti se za zvanja, a to treba ponajprije postići punim kršćanskim životom« (2). Usp. i RF 5; *Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* 52.

¹¹ G. NEBIOLO, n. dj., 629—630.

pomaže svakom svom članu da postigne i ispuni poziv što mu ga je Bog dao, i to najprije opći poziv na vjeru i sjedinjenje s Bogom, a onda i poseban poziv koji je na neki način samo njemu svojstven. Mora mu pomagati da taj poziv u sebi otkrije i upozna, da ga zavoli i prihvati, da ga u sebi njeguje i formira, te da mu ostane vjeran.

U vezi s time potrebno je naglasiti da je dužnost svih kršćana da se brinu za zvanja.¹² Već u vrijeme prije Koncila neki su pastoralni teolozi nazivali pastoralnu djelatnost Crkve »Selbstvollzug der Kirche« — samopopunjavanje Crkve. Koncil je još jasnije istaknuo da je zadatak svih njegovih udova da doprinesu svoj dio izgradnji Kristova mističnog tijela Crkve. U tu opću pastoralnu djelatnost Crkve treba uključiti i rad za zvanja.¹³

3. Pastoralni odgoj za zvanja mora uzeti u obzir *naravne i vrhunaravne* činioce. Zvanje je najprije milost, karizma, što je daje Bog, a znači neki poseban zahvat Boga u čovjekov život.¹⁴ Ta je milost čovjeku dana ne toliko radi njegove koristi nego na korist Crkve, za izgradnju Kristova Tijela.¹⁵ Zvanje je ujedno i slobodan odgovor čovjeka koji se odazvao Božjem pozivu.¹⁶ Pogrešan bi bio ma kakav supernaturalizam koji bi se oslanjao samo na Božje darove i na Božju svemogućnost kao da bi Bog pobudio dovoljno zvanja i bez našeg sudjelovanja, pa da zato ne traži prikladne putove za uspješan pastoralni odgoj za zvanja. Isto bi tako bio pogrešan nekakav naturalizam po kojem bi se smatralo da možemo samo ljudskim djelima, računima i programiranjem, statistikom i pastoralno-sociološkim metodama osigurati Crkvi potrebna zvanja. Kako je sve djelovanje Crkve teandrično, Božje i čovjekovo, tako to vrijedi i za pastoralni odgoj za zvanja. Ne možemo mimoći Kristove riječi: »Molite Gospodara žetve, da pošalje radnike u svoju žetvu« (Mt 9, 28; Lk 10, 2). Te riječi izražavaju dvoje: prvo, da Bog hoće da mu budemo suradnici kao kršćani koji se brinu, rade i mole za zvanja, i kao svećenici koji će nastaviti Kristovo djelo i, drugo, da nam Krist zajamčuje da će nam molitva sigurno biti uslišana.

4. Crkva je primila trostruku službu od Krista: službu propovijedanja, službu posvećivanja i službu vodstva (usp. Mt 28, 19—20). Kako smo vidjeli, i današnja pastoralna teologija shvaća pastoralni odgoj za

¹² Usp. OT 2; RF 6, 8.

¹³ Usp. *Dogmatsku konstituciju o Crkvi*, 32—38.

¹⁴ Usp. X. LÉON-DUFOUR, n. dj., col. 1123—1125; G. NIEDERBERGER, *Die Werbung für Priesterberufe*, u *Handbuch der Pastoraltheologie*, Band IV, Herder, Freiburg—Basel—Wien, 1969, 525; *Dogmatska konstitucija o Crkvi* kaže: »On (Krist) u svom tijelu koje je Crkva neprestano daje darove služba kojima po njegovoj moći pomažemo jedan drugom da se spasimo te da po istini i u ljubavi po svemu rastemo u njemu koji je naša glava« (7); RF 7.

¹⁵ Usp. RF 5; G. NIEDERBERGER, n. dj., 525—526.

¹⁶ Usp. PO 11; OT 2; G. NIEDERBERGER, n. dj., 525.

zvanja kao dio cjelokupne djelatnosti Crkve i smatra da taj odgoj spada u izvršenje te trostruke službe.

a) Služba propovijedanja je prvi i najvažniji zadatak Crkve. U vezi s pastoralnim odgojem za zvanja Crkva mora u prvom redu propovijedati da su na to svi u Kristu pozvani. Radi se ponajprije o pozivu kojim je svatko pozvan već po krštenju, kao i o pozivu, kojim je još i na poseban način pozvan na apostolat u Crkvi, za Crkvu i za njezin rast.¹⁷ Radi se, dakle, o teološkim osnovama općeg kršćanskog poziva i još posebno o pozivu na apostolski rad. Nema dvojbe da bi Crkva morala prilikom propovijedanja (u propovijedima, katehazi i odgoju...) posvetiti tom pitanju više pažnje. Dakako da je to propovijedanje namijenjeno cijeloj zajednici, a ne, možda, samo eventualnim kandidatima za svećeničko, odnosno redovničko zvanje. Svrha je propovijedanja da ljude privede do dublje spoznaje evanđeoske objave, da im pomaže u postizavanju kršćanske zrelosti i u stvaranju sredine koja će pozitivno utjecati na porast novih zvanja.

Svrha je propovijedanja i da prikaže konkretan rad svećenika, njihov život, veselje i trpljenje, pastoralne probleme s kojim se danas susreću, mogućnosti današnjeg dušobrižništva, njihove uspjehe i neuspjehe te potrebe u mjesnoj i sveopćoj Crkvi.¹⁸ Takvo propovijedanje i obavještavanje o svećeničkom zvanju i o svećeničkom radu stvara zreo pogled na navedene probleme, i kod svih članova zajednice vjernika, i kod onih koji u sebi nalaze klice zvanja. Stoga bismo mogli reći da će takva zvanja biti zrelija. Treba, također, uzeti u obzir i činjenicu da današnji čovjek, a osobito mladi, želi biti bar djelomično informiran o zvanju i životnom putu na koji će stupiti. Zbog toga želi znati kamo ide, što će raditi i što Bog od njega očekuje.

Osim toga, ne smijemo zanemariti neke sociološke zahtjeve: kakvog svećenika danas trebaju Crkva i svijet. Sve se više osjeća stvarnost riječi Sv. Pisma da se »svećenik uzima između ljudi i da se postavlja na korist ljudima u njihovu odnosu s Bogom...« (Heb 5, 1); mora se, dakle, dobro znati što je zadaća svećenika u odnosu prema Bogu i prema ljudima. Prema tome, važno je da su zvanja u tom pogledu zrela, a ne da su sanjarska ili otuđena gledanjem na prošlost ili nerealnošću.¹⁹

b) *Služba posvećivanja* i vlast Crkve prije svega dolaze do izražaja u bogoslužnim, sakramentalnim činima. Sakramenti su središnji izvor milosti za kršćanski narod. Pri radu za zvanja uvijek se naglašavala važnost nekih čina, kao što su: dobra djela, žrtve i svladavanja, a osobito molitva. Sva ta djela još i nadalje imaju vrijednost. Ipak je, bar u prošlosti, liturgija bila na neki način zanemarena, premda je središte svega života i

¹⁷ Usp. RF 5; G. NIEDERBERGER, n. dj., 525—526.

¹⁸ G. NIEDERBERGER, n. dj., 526.

¹⁹ Usp. TOMISLAV ŠAGI-BUNIĆ, *Svećenik kome da služi*, KS, Zagreb 1970, 75; M. MENAGER — J. LALOUX — F. BOURDEAU, *Prêtres pour ce temps*, Les Éditions ouvrières, Paris 1964.

snage Crkve. Koncil povezuje željenu obnovu, napredak i rast Božjeg naroda upravo s liturgijom.²⁰ Tako je posve sigurno da će i nova zvanja u Crkvi imati upravo u životu s liturgijom svoj najснаžniji izvor. Pri tom se ne radi samo o molitvi što je upravljamo Bogu za nova zvanja jedanput ili nekoliko puta godišnje, možda u nedjelju za svećenička zvanja ili još kojom zgodom. Radi se o molitvi koja se, isto tako kao i naš kršćanski život, hrani iz bogoslužja, osobito iz Euharistije, koja je središte rasta Božjeg naroda. Ta molitva ne obavlja se samo jedanput ili nekoliko puta, ona je postala svagdašnja, ona nas uči i odgaja da se otvaramo Božjem pozivu, kojem se moramo velikodušno odazivati.²¹

S druge strane, neka pogrešna shvaćanja ljudi koji u svećeniku žele imati i vidjeti samo socijalnog, pedagoškog ili kulturnog radnika, ukratko samo humanistu, sprečavaju da se bogoslužje kao i pastoralni odgoj za zvanja stave u središte svega kršćanskog života. Svećenik prije svega neka i nadalje ostane propovjednik božanske nauke, posvetitelj i voditelj Božjega naroda.²²

c) *Služba vodstva* u Crkvi u prvom je redu služenje drugima. Ipak, svaki vođa mora najprije služiti Duhu Božjem i njegovim planovima i prepustiti se njegovu vodstvu. Onda će tek s uspjehom moći voditi druge putem na koji ih Bog poziva. Radi toga moraju osobito oni koji imaju veću odgovornost (npr. svećenici, roditelji, odgojitelji . . .) shvatiti gdje i kako djeluje Duh Sveti koji poziva svakog čovjeka za zvanje koje je njemu namijenjeno. Samo na taj način mogu s odgovornošću čovjeku pružiti svoju pomoć i služiti mu.

U službi vodstva dolazi u obzir i uloga pozitivnih znanosti (osobito psihologije, pedagogije i sociologije) koje nam pomažu da bolje upoznamo čovjeka, zakonitosti njegova osobnog života i života ljudske zajednice.²³ Samo onaj tko dobro poznaje čovjeka i tko ga ljubi može mu pomagati i voditi ga k Bogu, pa je tako njegov život služenje bratu.

II

Na slijedećim stranicama pokušat ću iznijeti neke konkretne primjere djela za zvanja. Radi se o primjerima i načinu rada koji se u našim prilikama mogu ostvariti. Izneseni primjeri, dakako, ne mogu iscrpiti sve mogućnosti. Najprije navodim razne mogućnosti u vezi s vršenjem trostruke službe koja je povjerena Crkvi, a zatim se osvrćem i na to što moraju učiniti pojedini članovi Božjeg naroda.

1. Po nauci Drugog vatikanskog crkvenog sabora svi udovi Crkve dionici su Kristove proročke, svećeničke i kraljevske službe.²⁴ Kako će oni tu svoju zadaću izvršiti u pastoralnom odgoju za zvanja?

²⁰ Usp. *Konstituciju o svetom bogoslužju*

²¹ Usp. G. NEBIOLO, n. dj., 638.

²² M. AUMONT, *Le Prêtre Homme du Sacré*, Paris, Desclée, 1969.

²³ Usp. OT 2; RF 8—10.

²⁴ Usp. *Dogmatsku konstituciju o Crkvi*, 9—10, 32—38; *Dekret o laičkom apostolat*, 1—8.

a) U sadašnjem svijetu ima sve više mogućnosti i načina propovijedanja. Sigurno je da treba najprije spomenuti nedjeljnu propovijed i katehizaciju djece i odraslih, a također i razne načine koji su bliski današnjem čovjeku, kao što su: konferencije, predavanja, proslave, a osobito sredstva informiranja. U nedjeljnoj propovijedi sigurno bismo se morali više puta dotaći toga pitanja, a ne samo u nedjelju svećeničkih zvanja, npr. na dan ređenja, mlade mise, svećeničkog slavlja, prilikom goda apostola (osobito na blagdan sv. Petra i Pavla), prilikom smrti svećenika u susjedstvu, na misijsku nedjelju i slično. Vjernicima koji pod tjednom prisustvuju na Euharistijskoj žrtvi moći ćemo još više puta progovoriti, a osobito onda kad sadržaj Evanđelja upućuje na to. Na taj način odgojit ćemo ih da će sve više osjećati s Crkvom i s njezinim velikim zadaćama.

Također i prilikom katehizacije djece i odraslih treba više puta progovoriti o zvanju općenito, a posebno još i o svećeničkom zvanju. Napose to vrijedi kod katehizacije odraslih, koji rado slušaju razgovor o tome, bilo zbog toga jer se u tim godinama također i sami odlučuju na svoj životni poziv, bilo zbog toga što žele više jasnoće o svećeničkom zvanju i radu, jer im je, možda, život već pružio nekakvu pogrešnu predodžbu o svećeništvu i svećenicima. Sigurno je da će razgovor s mladima biti posve spontan i najuspješniji onda ako su to pitanje sami pokrenuli.

Posebnu brigu treba posvetiti odgoju i vodstvu ministranata. Statistika kaže da je bar ponegdje većina zvanja izašla iz ministrantskih redova.²⁵ S druge strane nam statistika također kaže da se negdje tom pitanju posvećuje premalo pažnje.²⁶ Bar jedanput mjesečno morao bi svaki voditelj (župnik) zajednice ministranata razgovarati s ministrantima, upućivati ih na lijepo i savjesno obavljanje ministrantske službe, odgajati ih za ljubav prema Bogu i bližnjemu, te bogoslužju. Time ih posredno odgaja i za velikodušnost, koja je potrebna ako nekoga između njih Bog želi imati kao svog svećenika.

Zajednicama odraslih kršćana, npr. mladima koji se spremaju na ženidbu, mladim supružnicima, zatim prilikom staleških nagovora, sastanaka s roditeljima, s članovima župnog vijeća i ostalima, izložiti ćemo kako i oni mogu pridonijeti svoj dio u radu za zvanja. Zajednica neka bude svjesna svoje odgovornosti. Svojim mladim članovima neka bude uzorom, neka ih uči riječima i svjedoči svojim životom.

Današnja sredstva informiranja, u našim odnosima osobito vjerski tisak, treba da budu jedan od najdragocjenijih i najuspješnijih načina u propovijedanju i u radu za zvanja. Upravo napisana riječ već je mnogo puta, a tako će biti i nadalje, potaknula čovjeka na razmišljanje nije li možda i sam pozvan za svetu službu.²⁷

²⁵ P. M. ZULEHNER — S. R. GRAUPE, *Wie Priester heute leben. Ergebnisse der Wiener Priesterbefragung*, Herder, Wien—Freiburg—Basel 1970., 195. Autori navode da je čak 78% svećenika bečke nadbiskupije koji su sudjelovali u anketi nekad vršilo ministrantsku službu.

²⁶ Statistika za Apostolsku administraturu za Slovensko primorje (Kopar) kaže da je u razdoblju od 1965—1970. g. samo 25—30% od svih župa imalo redoviti mjesečni ili tjedni sat odgoja za ministrante. Daljnjih 20% župa ima taj sat samo povremeno. Ostale župe, međutim, ne posvećuju ministrantima dovoljno brige.

²⁷ Usp. S. ČUK, *Če Gospod kliče*, izd. Ognjišče, Kopar 1967.

b) Bogoslužni — molitveni čini Crkve imaju najvažniju zadaću u djelu za zvanja. Zato nikada neće biti suviše naglašavati i isticati važnost molitve. Gospodin nam zajamčuje: »Molite i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se« (Iv 11, 9). Stalno upozoravanje i navikavanje na molitvu za zvanja odgojit će vjernike tako da će se i sami moliti. Nema sumnje da će upravo zajedničke molitvene akcije uvelike pomoći pri odgoju vjernika. Stoga će baš zajednička molitva donijeti i obilne plodove.

Bit će prikladno ako svaka župa (ili zajednica) ima jedanput mjesečno ili bar povremeno misu za nova zvanja. Po mogućnosti za to ćemo uzeti votivnu misu. Pozvat ćemo vjernike da u većem broju prisustvuju toj misi, da u tu svrhu prime sakramente i Bogu namijene svoja dobra djela. Dakako da je u takvoj prilici posve namjestu odgovarajuća homilija. Posebno treba da na takve mise pozovemo mladež i njoj treba da prepustimo da sama pripremi i izabere odgovarajuće pjesme, čitanja, prošnje za sve potrebe i slično. Ako ne može biti misa, može se pripremiti sat molitve²⁸ ili djelo Božje riječi. Svi ti načini će veoma dobro doći, a osobito na kraju školske godine, kad se mladež odlučuje za svoje životno zvanje, zatim u određene dane (npr. u nedjelju svećeničkih zvanja, na misijsku nedjelju, na kvatrene dane i sl.), napose pak na prve četvrtke i subote u mjesecu.

Molitvene akcije (krunica, križni put, sat molitve) posebno su prikladne za bolesnike i starije ljude koji ne mogu od kuće, pa im se često čini da njihov život nema više prave svrhe. Molitva koja je djelo za druge osmisлит će dane njihove jeseni ili bolesti i vratit će im veselje za život.

c) U službi vodstva u Crkvi u sadašnjim okolnostima laici imaju razmjerno malo mogućnosti za akciju. Stoga veći dio dužnosti pada na leđa svećenika. U prvom redu radi se o osobnom duhovnom vodstvu, napose mladog čovjeka, kojem svećenik mora pomagati da bi mogao otkriti i spoznati Božju volju i zvanje u kojem ga Bog želi imati. *Dekret o službi i životu svećenika* kaže da je »brižljivo i mudro duhovno vodstvo izvanredno korisno« (11) i zato ne bismo smjeli žaliti ni vremena ni truda što ga žrtvuemo za duhovno vodstvo.

Snažno sredstvo odgoja svakako su duhovne vježbe što ih još i posebno spominje *Ratio fundamentalis* (9) i cijeni ih kao jedno od prvih i osnovnih sredstava pastoralne akcije te vrste, tj. pastoralnog odgoja za zvanja. Slično bismo mogli reći i za razna hodočašća i logorovanja mladeži. Sve su te akcije uspješne samo onda ako su dobro pripremljene, a onome tko ih vodi jasno je što želi postići. I u tim se slučajevima napori i brige bogato isplaćuju.

2. Od posebnih članova Crkve koji su u najvećoj mjeri pozvani na djelo za zvanja navodim samo najvažnije: obitelj, biskup, svećenik, župna zajednica, odnosno zajednica vjernika.

²⁸ Vidi: *Molitvena ura za duhovnike*, Ljubljana 1967.

a) Obitelj je sigurno najodlučniji faktor u odgoju novih zvanja. To vrijedi i za odgoj uopće, a posebno još i za vjerski odgoj.²⁹ Dekret o odgoju svećenika kaže: »Najveći udio imaju obitelji ako su prožete duhom vjere ljubavi i pobožnosti pa djeluju kao prvo sjemenište...« (2). Dokumenti crkvenog učiteljstva ističu da obitelj mora svojoj djeci prije svega dati duboku vjeru, koja će im omogućiti da najbolje spoznaju svoje životno zvanje, pa tako i svećeničko ili redovničko zvanje, ako ih Bog u to zvanje zove.³⁰

Roditelji, dobri vjernici, uvijek su smatrali kao znak posebne Božje naklonosti ako je neko od njihove djece dobilo milost zvanja. Ta je milost uvijek plod molitve. Svećenik bi trebao da na to upozori mladiće i djevojke već u vrijeme njihove pripreme za ženidbu, a tako isto i bračne drugove, osobito mlade. U obiteljima treba gajiti poštivanje svećenika i, ako je moguće, neka ga rado pozivaju u svoju sredinu.

b) Biskupu su određene i dane različite dužnosti i mogućnosti za pastoralni odgoj za zvanja. Ograničavam se samo da istaknem jednu od tih mogućnosti: biskupov osobni kontakt s Božjim narodom. Taj je kontakt najčešći prigodom krizme i drugih svečanosti u župi. U toj prilici biskup može sabranom narodu progovoriti što se može učiniti za nova zvanja. Osobita prilika trebala bi za to da bude krizma, da se biskup sastane s mladeži — krizmanicima, ministrantima, đacima viših razreda osmoljetke, omladinskim vjeronaučnim zajednicama — i da s njima razgovara o tim pitanjima. Svakako, biskupov posjet župi treba da bude u znaku što osobitijeg, jednostavnijeg i prijateljskijeg odnosa prema svima, a osobito prema mladima. Na sličan način mogu se iskoristiti i razna hodočašća ministranata, omladinskih i studentskih zajednica i drugi slični susreti.³¹

Biskup ima na neki način i putem pisane riječi osobni kontakt s vjernicima svoje biskupije, npr. pastirskim pismima u kojima svojim vjernicima povjerava i izlaže pojedine probleme svoje biskupije, kao što su: stanje klera i novih zvanja, potrebe biskupije, naših iseljenika, sveopće Crkve — osobito misija, te kako da vjernici doprinesu svoj udio u pastoralnom odgoju za zvanja, što je zvanje, kako se ono može upoznati, sačuvati i postići.

c) Uloga svećenika u pastoralnom odgoju za zvanja nenadoknadiva je. Znamo da pastoralna akcija općenito u najvećoj mjeri počiva na ramenima svećenika. Tako i djelo za zvanja. Koncil prije svega ističe dvoje: gorljivost u radu i svjedočenje životom.³² Svećeniku koji je pun pravog žara briga za zvanja bit će jedna od najvažnijih pastoralnih akcija. Zato

²⁹ Usp. *Dogmatsku konstituciju o Crkvi*, koja kaže: »U obitelji, u toj, moglo bi se reći, kućnoj Crkvi, roditelji moraju biti svojoj djeci riječju i primjerom prvi vjesnici vjere i u svakom djetetu njegovati njegovo vlastito zvanje, a s osobitom brigom sveto zvanje« (11); *Pastoralna konstitucija o Crkvi u svremenom svijetu*, 52; PO 11

³⁰ Vidi napomenu 29; G. NEBIOLO, n. dj., 633—634.

³¹ Usp. *Okrugnica 4/1972.*, Nadbiskupski ordinarijat u Ljubljani, 27—29; G. NEBIOLO, n. dj., 630—631.

³² Usp. PO 11; OT 2; RF 9; G. NIEDERBERGER, n. dj., 527—529.

će mnogo vremena i sposobnosti posvetiti mladeži, odgajat će je i za nju će se zanimati, pomagat će joj duhovnim vodstvom, bit će njezin prijatelj i savjetnik. Ljubav prema mladima nalagat će mu da ustraje unatoč poteškoćama, neuspjesima i razočaranju, jer Bog jamči da rad i molitva neće biti bez uspjeha. Najuvjerljivije je i najprivlačnije za mladog čovjeka svakako svećenikovo svjedočenje životom. Mladi žele znati zašto je netko postao svećenik, da li je on to s potpunim uvjerenjem, da li je u svećeničkom zvanju sretan, kako proživljava svoje svećeništvo i slično. Od svećenika se očekuju i neke sasma ljudske vrline i svojstva, kao što su: otvorenost, komunikativnost, razumijevanje čovjeka i svijeta, iskrenost i poštenje. U još većoj mjeri od njega se očekuje da svjedoči za nadnaravno. Stoga svećenik mora u sebi ostvariti jaku ukorijenjenost u nadnaravnom, a ujedno mora stajati usred života i ljudi kojima navješćuje Kristovu radosnu vijest. Svećenik čiji bi život bio neka alijenacija (otuđenje) od stvarnih životnih problema neće kod mladeži pobuditi zanimanje ni za nadnaravni svijet ni za svećeničko zvanje.

Osim neposrednog kontakta što ga svećenik ima s mladeži, potrebno je ostvarivati i održavati kontakt s obiteljima. Posebno to vrijedi za one obitelji u kojima se može vidjeti da se pojavljuje zvanje. Djelo za zvanja kako ga shvaća cjelokupno dušobrižništvo (*pastorale d'ensemble*), ističe važnost povezanosti vanjskih činilaca koji utječu na nastanak i sačuvanje zvanja kao što su: obitelj, svećenik, župna zajednica i sl. Zvanje koje ima jako i zdravo »zaleđe« ima također i veću sigurnost da će postići svoj cilj. Svakim nametanjem od strane roditelja, svećenika (biskupijskih ili redovničkih) ili drugih zvanje će biti veoma oslabljeno ili čak izgubljeno.

d) Zajednica vjernika ima sve veći utjecaj na svoje članove. Uslijed sve značajnije socijalizacije života i pojedinac je također znatno više pod utjecajem zajednice, manje ili više, dobre ili loše, zajednice koja pojedincu pomaže ili ga pak depersonalizira. U svakoj župi već postoje zajednice (vjeronaučne zajednice, ministranti, pjevači, župno vijeće . . .) koje imaju neku posebnu jakost, i to kao zajednica vjernika koji vjeruju u Krista i koji se zbog Krista okupljaju. Osim naravnih veza koje međusobno združuju članove tih zajednica (ljubav, prijateljstvo, zajednički interesi, obično ista životna dob, rad i slično), značajna je još i nadnaravna veza — povezanost s Kristom i Crkvom — što su je primili svetim krštenjem i ona se u njima utvrđuje kršćanskim, a osobito sakramentalnim životom. Odgoj i život tih zajednica mora biti usmjeren na kršćanski apostolat, koji je najbolja priprava da pojedini član te zajednice primi i posebno zvanje, ako mu ga Bog namijeni. Zajednice koje su spremne žrtvovati svoje duhovne energije i sposobnosti za vlastiti rast u vjeri, koje ne mjere vrijeme i sile za apostolski rad, najbolje pripravljaju svoje članove za službu Kristu i Crkvi. Zato se zajednica veseli ako je neki od njenih članova sudionik posebnog Božjeg poziva pa od sada još i bolje pomaže i prati njegov život-

ni put i za nj se moli. Tako može i pomoć zajednice biti jedan od temelja na kojem će pozvani graditi svoje zvanje i na kojem će ga postići i sačuvati.³³

* * *

Djelo za zvanja čini se nekim svećenicima i laicima kao pretjerano isticanje vrijednosti i važnosti svećeničkog ili redovničkog zvanja. Kod njih postoji bojazan da se pri tome previše govori i radi *pro domo sua*, a to, dakako, nekoga odbija. Pastoralna teologija nam po sili Kristove nauke i naređenja govori da se radi o cijeloj Crkvi i o izvršavanju njezinog spasiteljskog poslanja što joj ga je Krist odredio na korist čitavog čovječanstva.

---

³³ O pojedinim aktivnostima u radu za zvanja vidi brošuru: *Stanje našega klera in naša skrb za naraščaj*. (Studija za jesensku pastoralnu konferenciju 1966.), Ljubljana (pripremio: Savjet za pastoralnu sociologiju pri Nadbiskupskom ordinarijatu u Ljubljani), 12—21.